

Brunssum 2025

Onder het motto 'Brunssum 2025, denk mee, praat mee' hebben wij met onze inwoners, bedrijven, instellingen en talrijke organisaties nagedacht over de toekomst van Brunssum.

Waar staan we nu en wat komt er op ons af? Wat maakt ons uniek in Zuid-Limburg? Hoe ziet Brunssum er uit in het jaar 2025? Wat hebben we daarvoor nodig? Waar moeten wij met z'n allen (gemeente, burgers, bedrijfsleven en instellingen) onze energie in steken? Waar moeten we op bouwen? Wat betekent dat voor onze huidige voorzieningen? Wat zijn onze belangrijkste uitdagingen en doelstellingen voor de komende jaren?

We hebben deze Strategische Visie Brunssum 2025 opgesteld om een beeld te geven van de gewenste toekomst. Vanuit de kennis en wetenschap van nu hebben we met elkaar naar morgen gekeken. Deze Strategische Visie is de richting waarin we met elkaar verder willen werken. Na vaststelling door de gemeenteraad wordt deze uitgewerkt in concrete acties en actieplannen.

In het eerste deel van deze visie staan wij kort stil bij het proces om tot deze visie te komen. In het tweede deel zijn de resultaten van dit proces samengevat.

April 2013

1. Een toekomstvisie van ons allemaal

Deze toekomstvisie is tot stand gekomen in samenspraak met gemeenteraad, inwoners en maatschappelijk middenveld.

Eerst zijn de sterkten en zwakten van de gemeente Brunssum in kaart gebracht. Ook is een analyse gemaakt van de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen en trends. Tevens is een inventarisatie gemaakt van het bestaande beleid. In gesprekken en bijeenkomsten met inwoners, vertegenwoordigers van bedrijven en instellingen en de gemeenteraad zijn de ontstane inzichten verder verdiept en uitgewerkt.

Tegelijkertijd zijn via publicaties, *social media* en internet inwoners uitgenodigd hun inhoudelijke bijdrage te leveren aan de toekomstdiscussie. Via internet is een enquête verspreid. Dit alles heeft geleid tot een eerste globale beeldvorming over Brunssum in 2025. Naar aanleiding van deze inzichten zijn toekomstscenario's uitgewerkt, die intern zijn besproken.

Op basis van deze globale visie heeft 'Het toekomstdebat' plaatsgevonden in ontmoetingscentrum 'De Brikke Oave'. De inbreng van de aanwezige inwoners was zeer divers en is in deze visie meegenomen¹.

Ook hebben leerlingen van de basisscholen en het Romboutscollege hun kijk op Brunssum 2025 op creatieve wijze vertaald in pakkende tekeningen, werkstukken en studieopdrachten, die tijdens 'Het toekomstdebat' zijn tentoongesteld respectievelijk zijn gepresenteerd aan een vertegenwoordiging van de gemeenteraad.

De ontwerpversie is op 26 september 2012 besproken met een afvaardiging van gemeenteraad, college van B en W en MT. De opmerkingen, die tijdens deze bijeenkomst zijn gemaakt, zijn verwerkt in de nu voorliggende definitieve versie.

Met de formele vaststelling van de visie is gewacht tot na het aantreden van burgemeester Winants. Hij is immers als verantwoordelijk portefeuillehouder het boegbeeld van 'Brunssum 2025'. Middels toevoeging van enkele passages, die zijn afgeleid van zijn specifieke kijk op de toekomst van Brunssum klinkt ook zijn stem door in het visiedocument. En daarmee heeft hij eveneens een bijdrage geleverd aan dit document, dat de basis vormt om gezamenlijk de kracht en positie van Brunssum binnen het grotere geheel te versterken.

---

¹ De aard van een strategische visie leent zich niet voor een al te gedetailleerde invulling. Het was dan ook niet mogelijk alle reacties en suggesties op te nemen in de uiteindelijke visie. Deze zijn echter wel vastgelegd in de bijlagen. In de verdere uitwerking van de visie naar concrete projecten zal meer ruimte zijn om de vele nuttige suggesties en opmerkingen op te nemen.

2. Strategische Visie Brunssum 2025

- *Brunssum is in 2025 een gezonde gemeente (zowel fysiek als financieel), waar het goed wonen is. Een gemeente die sociaal is, die bruist.*
- *Brunssum is een compacte en groene gemeente, die nauw samenwerkt met de omliggende gemeenten. De inwoners zijn zelfstandig, denken actief mee over hun leefomgeving en geven deze mede vorm.*
- *Brunssum is een goed bestuurde en gastvrije gemeente. Het is de 'tuinstad' in de regio, waar mensen van alle leeftijden en alle bevolkingsgroepen graag wonen, leven, verblijven en recreëren.*
- *Brunssum gooit de mantel van bescheidenheid van zich af en werkt zelfbewust en vanuit de eigen kracht aan de toekomst van onze gemeente en in het verlengde hiervan aan het versterken van de positie van Zuid Limburg.*
- *Brunssum deelt met de Parkstadgemeenten een verleden. De vraag is met wie we de toekomst delen. Die toekomst ligt besloten in de kracht van Zuid Limburg.*

Deze doelstellingen zijn ambitieus, maar realistisch. De afgelopen decennia is al veel bereikt, zoals onder meer te zien is aan de fysieke uitstraling, het voorzieningenniveau en de sociale verbondenheid in onze gemeente. De sterke sociale samenhang en het bloeiende verenigingsleven maken ook in de toekomst onze gemeenschap. Als we met zijn allen met dezelfde energie verdergaan, kan het geschetste toekomstbeeld werkelijkheid worden. Die energie en inzet zijn wel nodig!

Er zijn natuurlijk bedreigingen. De bevolkingskrimp, en de daarmee gepaard gaande ontgroening en vergrijzing in onze regio, trekken een wissel op bijvoorbeeld de woningmarkt, de arbeidsmarkt en het onderwijs. Ook kent onze gemeente nu nog, net als de rest van Parkstad, een sociaaleconomisch zwakke positie. Voor enkele wijken dreigt achteruitgang als we hierin niet blijven investeren. Het opleidingsniveau is relatief laag en teveel mensen leven nog van een uitkering.

Tegelijkertijd zien we ook kansen. Een betere benutting van de nabijheid van het vele groen. Nauwere samenwerking met onze partners in de regio, zeker als het over werkgelegenheid gaat. Een betere bereikbaarheid van onze gemeente. De Oostflank biedt mogelijkheden voor een grote toeristische en/of duurzame ontwikkeling die van groot economisch belang kan worden. Samen (burgers, bedrijven, instellingen en gemeente) kunnen we realiseren dat Brunssum in 2025 nog meer dan nu dé groene gemeente is in Zuid Limburg, waar we met z'n allen trots op zijn.

Deze Strategische Visie is uitgewerkt in een missie en vijf strategische pijlers waarin de gemeente Brunssum de komende jaren binnen de beschikbare middelen wil investeren. Met daadkracht en aandacht en samen met onze partners binnen en buiten de gemeente, en ook met geld. We kijken daarnaast ook naar onze gemeentelijke organisatie. Deze strategische pijlers vormen een samenhangend geheel en versterken elkaar onderling.

Onze missie luidt:

Brunssum beschikt over een prettig en veilig woonmilieu, en heeft een levensvatbaar voorzieningenniveau. Met burgers en andere partners versterkt Brunssum haar functie van aantrekkelijke leefgemeente. Buiten de bebouwde kom is ruimte voor het ontwikkelen van een goede balans tussen economische impulsen uit de toeristische sector, recreatieve mogelijkheden en behoud van waardevolle natuur.

De pijlers waar we ons op richten zijn achtereenvolgens:

- Brunssum leeft!
- Brunssum door en voor elkaar!
- Brunssum, dé tuinstad in Parkstad Limburg!
- Brunssum werkt!
- Brunssum is er voor u!

Brunssum leeft!

Van oudsher is Brunssum een internationale, gastvrije gemeente. De mijnen, de parade en het JFC: Brunssum heeft bezoekers en nieuwe inwoners altijd verwelkomd. Het zijn deze mensen, die Brunssum mede hebben gemaakt tot de gemeente die wij nu zijn. Een internationaal georiënteerde gemeente met veel groen.

Ook in 2025 liggen de voorzieningen nog op bereikbare afstand voor onze inwoners. Het rijke verenigingsleven en de vele sportieve en culturele evenementen maken Brunssum tot een aantrekkelijke gemeente. De gemeente heeft oog voor de menselijke maat. Brunssum beschikt over een aansprekend winkelcentrum. Dat is belangrijk, omdat de kwaliteit van de woon- en leefomgeving voor eigen en nieuwe inwoners steeds belangrijker wordt. Dit prettige en groene woonklimaat willen wij versterken met een passend voorzieningenniveau.

De toekomstige bevolkingsontwikkeling speelt hierbij een grote rol. In de provincie Limburg, en zeker in Parkstad, vergrijsst de bevolking de komende jaren en krimpt deze zelfs. Dit geldt ook voor Brunssum. Onze bevolking neemt de komende jaren af. Dit zal vooral blijken uit een daling van het aantal jongeren en een slinkende beroepsbevolking; het aantal 65-plussers is in 2025 gestegen.

Aandacht voor de vergrijzing wil echter niet zeggen dat de jongeren uit het oog worden verloren. In 2025 is Brunssum nog steeds een levendige plek voor alle leeftijdsgroepen en voor bezoekers van binnen en buiten de regio.

De gemeente Brunssum investeert daarom in:

- **herstructurering van de woningvoorraad**, waarbij veel woningen worden gesloopt en veel bestaande woningen op duurzame wijze worden aangepast aan de veranderende samenstelling van de Brunssumse bevolking. Nieuwe open plekken krijgen een hoogwaardige, bij voorkeur groene invulling. Zowel bij sloop als bij (ver-)niewbouw werken we samen met corporaties en andere marktpartijen.
- **verdere ontwikkeling van een levensvatbaar voorzieningenniveau**, voor jong en oud, waarbij kwaliteit in principe belangrijker is dan nabijheid. Creatieve oplossingen, zoals multifunctioneel ruimtegebruik en ICT, zetten we in om de negatieve gevolgen van concentratie van voorzieningen te beperken. Voortgezet onderwijs vormt de basis in de onderwijsketen, waarin voorzien wordt.
- **behoud en opwaardering van de cultuurhistorische waarden** van de mijnkolonieën.
- **een goede digitale infrastructuur**, bijvoorbeeld via glasvezel en wifi.
- **het faciliteren van vrijwilligers en bevorderen van maatschappelijke samenhang**; het verenigingsleven en initiatief van inwoners wordt daar waar mogelijk ondersteund, zodat een duurzame bijdrage aan de gemeenschap geborgd is.
- **handhaving en verbetering van de kwaliteit van het vele groen** in en om de gemeente.

Brunssum door en voor elkaar!

Brunssum kent nu nog een relatief hoge werkloosheid, gezondheidsproblemen en sociale achterstanden. Hoewel er veel wordt geïnvesteerd in de aanpak van de sociale problemen, is er nog steeds sprake van een kern van sociale problematiek die moeilijk bereikbaar is. De aanpak hiervan blijft een prioriteit.

In 2025 zijn onze inwoners in belangrijke mate verantwoordelijk voor hun eigen leven. Burgers maken de samenleving, dus moeten zij daartoe ook de vrijheid en de mogelijkheden krijgen. Daarom blijven wij investeren in de gemeenschap en de sociale samenhang. Door burgers te activeren om zich in te zetten voor de lokale samenleving en hen positief te prikkelen om optimaal gebruik te maken van hun eigen kracht. In veel delen van onze gemeente bestaat een sterk gemeenschapsgevoel en daarop kunnen wij voortborduren. Digitale netwerken kunnen hier ook een rol bij spelen. Initiatieven in de wijken en buurten blijven we stimuleren en faciliteren.

De gemeente Brunssum investeert daarom in:

- **het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners** en een focus op de eigen verantwoordelijkheid van onze burgers.
- **een goed vangnet voor jong en oud die ondersteuning nodig hebben** door afstand tot de arbeidsmarkt, gezondheidsproblemen en/of sociaaleconomische achterstand in het algemeen. Iedereen kan meedoen. Lukt dat niet (volledig) op eigen kracht, dan helpen we hen (op maat) om binnen de mogelijkheden toch een (maatschappelijke) bijdrage te kunnen leveren.
- **meer samenhang binnen de gemeentelijke organisatie en tussen de samenwerkende partners bij de aanpak van sociale probleemgevallen.** Als iemand mee wil doen maar daar niet goed toe in staat is, dan zal de gemeente dit middels maatwerk en een integrale aanpak zoveel mogelijk faciliteren.
- **het stimuleren en faciliteren van initiatieven en evenementen.** De gemeente is niet vanzelfsprekend de organisator en risicodragers. Vraaggericht werken houdt in dat we niet zo zeer initiëren, maar vooral meedoen als dat gevraagd wordt.

Brunssum, dé tuinstad in Parkstad Limburg!

Brunssum is, vanuit de historie en het mijnbouwverleden, onlosmakelijk verbonden met de andere gemeenten binnen Parkstad. Parkstad en Brunssum vullen elkaar aan: samen staan wij sterker. Er is een nauwe relatie met deze regio, in wonen, werken, voorzieningen en winkels.

Maar Brunssum wil daar waar mogelijk ook kansen grijpen in andere regio's van Zuid Limburg. Buiten Parkstad ligt de toekomst van Brunssum immers zowel in Sittard-Geleen (Chemelot Campus, grote bedrijven), Maastricht (culturele hoofdstad, internationale aantrekkingskracht) en het 5-sterrenlandschap van Vaals tot Eijsden.

Brunssum pakt samen met de andere gemeenten in Zuid Limburg de toekomstige uitdagingen op en blijft daarin investeren. We gaan op zoek naar nieuwe vormen van krachtenbundeling binnen een groter schaalniveau en zullen daarbij slim koersen op samenwerking onder het motto 'vitale coalities en toegewijde uitvoering binnen een inspirerende organisatie'.

In 2025 is een uitstekende bereikbaarheid van de grote diversiteit aan voorzieningen binnen geheel Parkstad voor onze inwoners gerealiseerd. Prima wegen en fietsroutes, goed openbaar vervoer en een optimale digitale snelweg bieden de infrastructuur die hiervoor nodig is. Zij maken immers de verbinding met de hele regio mogelijk. Het wegennet binnen de gemeente wordt daarmee ontlast, hetgeen bijdraagt aan een prettige leefomgeving.

De openbare ruimte is van ons allemaal en beleven we ook gezamenlijk. We voelen ons beter als onze leefomgeving de juiste kwaliteit heeft. Dat is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. De bebouwing, de gevarieerde woonomgeving met onder meer de fraaie mijnkolonieën en het vele groen bieden in 2025 voor elk wat wils.

De Oostflank heeft een ingrijpende ontwikkeling (of transformatie) doorgemaakt en speelt economisch (toerisme, recreatie en natuur) een rol van betekenis in de hele regio.

De gemeente Brunssum investeert daarom in:

- **een uitstekende bereikbaarheid.** In Parkstad-verband maken wij ons sterk voor een goed wegennet, veilige fietsroutes en een goed en betaalbaar openbaar vervoer.
- **actieve samenwerking met bewoners, woningbouwcorporaties, welzijnswerk, politie en andere partners** bij de invulling van de leefomgeving. Voor de inrichting van de openbare ruimte dragen we met zijn allen verantwoordelijkheid. We werken wijkgericht met oog voor duurzaamheid en veiligheid.
- **bescherming van gebieden met een bijzondere kwaliteit**, zoals de mijnkolonieën en de parken.
- **duurzaamheid.** De gemeente vervult een voorbeeldfunctie door het op duurzame wijze ontwikkelen van woningen en werkgelegenheid en het benutten van groene energie en stimuleert duurzaam gedrag bij inwoners en bedrijven.

Brunssum werkt!

De beroepsbevolking in Brunssum is relatief laag opgeleid, leeft vaak van een uitkering en heeft een naar verhouding zwakke gezondheid. Inspanningen op sociaal maatschappelijk gebied, maar ook op economisch terrein zijn van groot belang.

Economische ontwikkelingen worden in samenwerking met de gemeenten in Parkstad opgepakt. Veel inwoners werken buiten de eigen gemeente, maar wonen er graag.

Ook lokaal blijft de werkgelegenheid op peil. Omdat de bevolking gaat krimpen en ontgroenen zal op termijn de vervangingsvraag op de arbeidsmarkt tot tekorten leiden. Er komen niet alleen meer banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, maar we willen ook nadrukkelijker investeren in het creëren van banen voor MBO- en HBO-ers. Dit biedt nieuwe perspectieven voor onze inwoners en kan jongeren, die nu in verband met hun opleidingsniveau elders emplooi zoeken, aan Brunssum binden.

We denken hierbij vooral aan werkgelegenheid in de groeisectoren van de toekomst: de (ouderen)zorg, het toerisme, de dienstverlening en kleinschalige bedrijvigheid. Voor een gezonde (sociaal-) economische ontwikkeling van onze gemeente is de bereikbaarheid van werkgelegenheid in en rond Brunssum van groot belang, evenals een goede mix van lager en hoger opgeleiden binnen onze beroepsbevolking. Een goede ontsluiting maakt toeristische attracties in Parkstad als geheel (waaronder onze Oostflank!) beter bereikbaar voor bezoekers uit binnen- en buitenland.

De gemeente Brunssum investeert daarom in:

- **regionale samenwerking binnen Parkstad, Zuid-Limburg en de Euregio** op economisch gebied en in het kader van het arbeidsmarktbeleid. De (eu)regionale arbeidsmarkt draagt bij aan de beoogde groei van werkgelegenheid voor onze inwoners.
- **de ontwikkeling van het economische potentieel van de Oostflank op toeristisch-recreatief vlak en/of duurzame energie.** Duurzaamheid, toerisme en recreatie in de nabije omgeving van ons centrum, waarbij de Oostflank in economische zin een duidelijk speerpunt vormt en nieuwe werkgelegenheid creëert.
- **het op peil houden van de kwaliteit en bereikbaarheid van de bestaande bedrijventerreinen**, waardoor het aantrekkelijk blijft om te ondernemen binnen onze gemeente.
- **het creëren en verbeteren van een veilig en onderscheidend ondernemers- en vestigingsklimaat**, vooral voor kleinschalige bedrijvigheid. Denk hierbij aan voldoende (gratis) parkeergelegenheid, een goede bereikbaarheid en een goede verkeersdoorstroming in de directe nabijheid van de voorzieningen in het centrum. Hierdoor investeren zowel commerciële als niet-commerciële instellingen en organisaties graag in onze gemeente. Brunssum blijft daardoor het tweede winkelcentrum van Parkstad Limburg.
- **behoud van JFC Headquarters**, ook op de langere termijn.

Brunssum is er voor u!

We zien dat er steeds meer taken op de gemeenten afkomen. De gemeente Brunssum wil een zelfstandige en goed bestuurde gemeente blijven en investeert continu in een uitstekende kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening en in bestuurskracht. De schaalgrootte van onze gemeente draagt bij aan actieve betrokkenheid en participatie van onze inwoners.

In 2025 is Brunssum nog altijd een zelfstandige gemeente. Zelfstandigheid is alleen reëel in combinatie met nauwe samenwerking met andere gemeenten, zowel binnen Parkstad Limburg als elders in de regio. Uitgangspunt is dat uitvoerende taken, bovenlokale vraagstukken en uitdagingen op het juiste niveau - en dus niet altijd alleen binnen de eigen gemeente - opgepakt worden. De kwaliteit blijft daarmee op peil. Samen kunnen we meer.

Bij het opstellen van nieuw beleid beperkt de gemeente zich tot hoofdlijnen. We werken vraaggericht en laten ruimte voor het initiatief van onze inwoners. We zien dat als *overheidsparticipatie*: het bestuur wordt bij de burger betrokken, in plaats van andersom. Dit in het besef dat de gemeente niet alles voor iedereen kan zijn (en moet willen zijn). De lokale overheid is sterk gericht op een juiste prioritering van gemeentelijke taken in het algemeen belang.

De gemeente Brunssum investeert daarom in:

- **uitbreiding van de digitale dienstverlening.** Dit is klantvriendelijk en duurzaam en beperkt de administratieve lasten. In 2025 verloopt 90% van de dienstverlening via internet. Voor complexe zaken en voor burgers die daar behoefte aan hebben blijft gericht persoonlijk contact met de gemeente mogelijk.
- **een andere rolverdeling tussen gemeente en inwoners.** Brunssum is een stad van actieve mensen. Met inwoners, instellingen en bedrijven bepalen we vanuit de beleidsinhoud het takenpakket van de gemeentelijke overheid. We spreken af waarvoor burgers, maatschappelijke instellingen en bedrijven zelf verantwoordelijkheid nemen en wanneer en hoe de gemeentelijke overheid een bijdrage blijft of gaat leveren.
- **de kwaliteit en flexibiliteit van de ambtelijke organisatie** om zo te komen tot een excellente gemeentelijke dienstverlening, aan het bestuur, aan het bedrijfsleven en aan de burgers.
- **meer samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen** waarop de gemeente opereert en **betere monitoring** van de resultaten van de gestelde bestuurlijke ambities.